

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Съвет на Европа/Европейски съд по правата на човека, 2013 г. Този превод не обвързва Съда. За допълнителна информация моля вижте пълните указания за авторските права в края на документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

ГОЛЯМА КАМАРА

ДЕЛО MOUVEMENT RAËLIEN SUISSE СРЕЩУ ШВЕЙЦАРИЯ

(Жалба no. 16354/06)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

13 юли 2012 г.

Това решение е окончателно, но може да претърпи редакционни промени.

По делото *Mouvement raëlien suisse* срещу Швейцария,

Европейският съд по правата на човека, заседаващ като голяма камера, в състав:

Nicolas Bratza, *председател*,
Françoise Tulkens,
Josep Casadevall,
Corneliu Bîrsan,
Egbert Myjer,
Mark Villiger,
Päivi Hirvelä,
András Sajó,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Ledi Bianku,
Ann Power-Forde,
Mihai Poalelungi,
Nebojša Vučinić,
Kristina Pardalos,
Ganna Yudkivska,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Helen Keller, *съдии*,

и Michael O'Boyle, *заместник-секретар*,

след проведени закрити заседания на 16 ноември 2011 г. и 9 май 2012 г.,

постанови следното решение, прието на по-късната дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (по. 16354/06) срещу Конфедерация Швейцария, подадена до Съда в съответствие с член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от асоциация, учредена съгласно швейцарското право, *Mouvement raëlien suisse* („асоциацията-жалбоподател“), на 10 април 2006 г.

2. Асоциацията-жалбоподател е представлявана от г-н E. Elkaïm, адвокат с практика в Лозана (Швейцария). Швейцарското правителство („правителството“) е представлявано от агента си г-н F. Schürmann, от Федералното министерство на правосъдието.

3. Асоциацията-жалбоподател се оплаква, че забраната на плакатите ѝ, наложена от швейцарските власти, е нарушила правото ѝ на свобода на религията и правото ѝ на свобода на изразяването, гарантирани съответно от член 9 и член 10 от Конвенцията.

4. Жалбата е била разпределена на първа секция на Съда (член 52 § 1 от Правилника на Съда). На 15 май 2008 г. Съдът е решил да уведоми правителството за жалбата и в съответствие с предишния член 29 § 3 от Конвенцията да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществуващото на жалбата.

5. На 13 януари 2011 г. камара от тази секция, съставена от съдиите: Christos Rozakis, Nina Vajić, Khanlar Hajiyev, Dean Spielmann, Sverre Erik Jebens, Giorgio Malinverni и George Nicolaou, и от Søren Nielsen, секретар на секцията, е постановила решение, в което, с пет на два гласа, е решила, че няма нарушение на член 10 от Конвенцията и че не е необходимо оплакването по член 9 да се разглежда отделно. Към решението е било приложено особеното мнение на съдиите Rozakis и Vajić.

6. На 12 април 2011 г. асоциацията-жалбоподател е поискала делото да бъде отнесено пред голямата камара съгласно член 43 от Конвенцията и член 75 от Правилника. На 20 юни 2011 г. състав на голямата камара е уважил това искане.

7. Съставът на голямата камара е бил определен в съответствие с разпоредбите на член 26 §§ 4 и 5 от Конвенцията и член 24 от Правилника. На 30 април 2012 г. мандатът на съдия Mihai Poalelungi е приключил. Той е продължил да участва в разглеждането на делото (член 23 § 3 от Конвенцията и член 24 § 4 от Правилника).

8. Асоциацията-жалбоподател и правителството са представили писмени становища (член 59 § 1 от Правилника). Освен това е било получено становище от третата страна, неправителствената организация „Член 19” (Article 19), на която председателят е разрешил да встъпи в писменото производство (член 36 § 2 от Конвенцията и член 44 § 3 от Правилника).

9. На 16 ноември 2011 г. е било проведено открито заседание в сградата на правата на човека, Страсбург (член 59 § 3 от Правилника).

Пред Съда са се явили:

(а) *за правителството*

г-н F. SCHÜRMANN, директор на отдел „Европейско право и международни права на човека“, Федерално министерство на правосъдието, Федерален департамент полиция и правосъдие, *агент*,

г-н A. TENDON, адвокат, заместник-директор на правния отдел в кантон Нюшател,

г-жа D. STEIGER LEUBA, технически съветник, отдел „Европейско право и международни права на човека“, Федерално министерство на правосъдието, Федерален департамент полиция и правосъдие, *съветници*.

(b) *за жалбоподателя*

г-н Е. ELKAİM, адвокат,

г-н N. BLANC, помощник-адвокат,

*защитник,*г-н M.P. CHABLOZ, председател и говорител на Mouvement
raëlien suisse,*съветник.*

Съдът е изслушал пледоариите на г-н Elkaïm и г-н Schürmann и отговорите им на въпроси, зададени от съдиите.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

A. Асоциацията-жалбоподател и Раелското движение (Raelian Movement)

10. Асоциацията-жалбоподател, която е създадена през 1977 г., е сдружение с нестопанска цел, регистрирано в Ренац (кантона Во). Тя е национален клон на Раелското движение (Raelian Movement), организация, базирана в Женева и основана през 1976 г. от Клод Ворилхон (Claude Vorilhon), известен като „Раел“ (Raël). Според устава ѝ нейната цел е да осъществи първите контакти и да установи добри отношения с извънземни.

11. Според информацията на интернет страницата на асоциацията-жалбоподател по време на приемането на настоящото решение, доктрината на Раелското движение се базира на предполагаемия контакт на Раел с „Елохим“ (Elohim) - извънземни с „развити технологии“, за които се смята, че са създали живота на земята и редица световни религии, включително християнството, юдаизма и исляма. Последователите на Раелското движение вярват, че научно-техническият прогрес е от основно значение и че клонирането и „прехвърлянето на съзнание“ ще даде възможност на хората да станат безсмъртни. В тази връзка Раелското движение е изразило мнение в подкрепа на клонирането на хора.

12. Някои текстове на Раелското движение или произведения, написани от Раел пропагандират система на управление, наречена „гениокрация“ („geniocrasy“), доктрина, съгласно която властта трябва да бъде поверена само на тези лица, които имат най-висока степен на интелигентност.

13. В книгата си „Сетивна медитация“ (*Sensual Meditation*) Раел определя това понятие като „наръчник“ даден на хората от извънземни, който дава възможност на всеки човек „да открие своето тяло и най-вече да научи как да го използва, за да се наслади на звуци, цветове, миризми, вкусове, ласки и по-специално на сексуалност, усетена с всички сетива, така че да изпита космически оргазъм, безкраен и абсолютен, който осветява ума като свързва този, който го е изпитал с вселените, от които той е съставен, или които съставя.“

В. Въпросното производство

14. На 7 март 2001 г. асоциацията-жалбоподател е поискала разрешение от полицейското управление на град Нюшател („полицейската администрация“) да проведе кампания с плакати в периода между 2 и 13 април 2001 г. Въпросният плакат, който бил с размери 97 на 69 сантиметра, изобразявал в горната част с големи жълти букви върху тъмносин фон следната фраза: „Послание от извънземните“, в долната част на плаката, с букви със същия размер, но с по-тъмен шрифт, се виждал убадресът на Раелското движение, както и телефонен номер във Франция, най-долу е стояла фразата „Науката най-после замества религията“. В средата на плаката са били изобразени лица на извънземни и една пирамида, както и летяща чиния и Земята.

15. На 29 март 2001 г. полицейската администрация е отказала да даде разрешение, позовавайки се на два предишни отказа. Във френски парламентарен доклад за сектите, датиращ от 1995 г., и в решение на председателя на гражданския съд на област Ла Сарин (кантон Фрибург) било посочено, че Раелското движение се занимава с дейности, които са неморални и противоречат на обществения ред (*ordre public*).

16. С решение от 19 декември 2001 г. общинският съвет на град Нюшател е отхвърлил жалбата на асоциацията-жалбоподател, като е приел, че тя не може да се позове на закрила на религиозната свобода, защото тя би трябвало да се счита за опасна секта. Намесата в свободата на изразяване е била основана на член 19 от Административния правилник на град Нюшател („правилника“), целта ѝ е била да защити обществения интерес; това е пропорционално, тъй като организацията прокламира, наред с други неща, клониране на хора, „гениокрация“ и „сетивна медитация“.

17. На 27 октомври 2003 г. Дирекцията за управление на региона Нюшател е потвърдила това решение. Тя е отбелязала, че за Раелското движение животът на земята е бил създаден от извънземни, които също са основали различните религии и са в състояние да спасят света, и е приела, че това представлява религиозно убеждение, защитено от

свободата на съвестта и убежденията. По-нататък тя е приела, че правилникът представлява достатъчно правно основание по тези въпроси. Дирекцията е отбелязала, че няма нищо обидно в текста и снимката на плаката или в алюзията за извънземни. Въпреки това, тя е изтъкнала факта, че Раелското движение прокламира „гениокрация“ (политически модел, основан на интелигентност) и клониране на хора. Освен това, с решение от 13 февруари 1998 г. кантоналният съд във Фрибург е установил, че движението „теоретично“ пропагандира и педофилия и кръвосмешение, особено в творбите на самия Раел. Практиката на „сетивна медитация“ също може лесно да доведе до злоупотреби. Освен това, на сайта на Clonaid, към който сайтът на Раелското движение съдържа линк, предлага специфични услуги в областта на клонирането, а разбирането за евгеника е в противоречие с принципа на недискриминация. Кампанията с плакати накърнява морала и правата на другите. Така или иначе Раелското движение разполага с други средства, чрез които да разпространява своите идеи.

18. Асоциацията-жалбоподател е обжалвала пред административния съд на кантон Нюшател. Тя е заявила, наред с други неща, че сами по себе си защитата на „гениокрацията“, клонирането и сетивната медитация не представляват обидно мнение. Нещо повече, тя твърди, че движението отрича педофилията чрез своята асоциация Нопедо (Nopedo). Така неразрешаването на плаката чисто и просто представлява цензура, особено предвид факта, че интернет страницата на асоциацията-жалбоподател така или иначе е достъпна чрез интернет-търсачка.

19. С решение от 22 април 2005 г. административният съд е отхвърлил жалбата, след като обаче е признал, че асоциацията-жалбоподател защитава глобални възгледи за света и има право както на свобода на изразяване, така и свобода на вероизповедание. Той е установил, първо, че оспорваната мярка се основава на административния правилник, който представлява материално право, и че плакатът е трябвало да бъде преценен във връзка с посланието, съдържащо се в книгите и уебсайтовете, които са достъпни от сайта на движението. Услугите, предлагани от Clonaid, са в явно противоречие с швейцарския обществен ред. Съдът също така е отбелязал, че срещу Раелското движение са били подадени тѣжби, в които се твърди съществуването на сексуални практики, предназначени систематично да развращават тийнейджъри. Съдържанието на трудовете по „гениокрация“ и „сетивна медитация“ може да подтикне някои възрастни да злоупотребяват сексуално с деца, тъй като детето е описано в някои произведения като „привилегирован сексуален обект“. Коментарите относно „гениокрацията“ и критиките към съвременните демокрации биха могли да накърнят обществения ред, безопасността и морала. По тези съображения административният съд е заключил, че

не е оправдано да се разреши разпространението на тези идеи на обществена магистрала.

20. Асоциацията-жалбоподател е подала публично-правна жалба срещу това решение до Федералния съд, в която е настояла то да бъде отменено и делото да бъде върнато на органа-ответник за ново произнасяне.

21. В решение от 20 септември 2005 г., връчено на асоциацията-жалбоподател на 10 октомври 2005 г., Федералният съд е отхвърлил жалбата. Съответните части от решението гласят следното:

„Дирекцията, и впоследствие административният съд, са признали, че асоциацията [жалбоподател] може да се позове на правото на свобода на религията (член 15 от Конституцията, член 9 от ЕКПЧ и член 18 от Пакт II на ООН), доколкото тя защитава глобални възгледи за света, особено по отношение на сътворението и произхода на различните религии. Администрацията на град Нюшател е оспорила това, отбелязвайки, че целта на асоциацията [жалбоподател], така както е определена в член 2 от устава ѝ, няма религиозен характер. В доклад за „сектите“, изготвен през 1995 г. за френската национална асамблея, Раялското движение е поставено наред с движения, които представляват опасност за индивида, особено поради прекомерните финансови изисквания към неговите членове и практиките му, които причиняват телесни повреди, а също и поради опасността за обществеността, по-специално поради антисоциални послания. Много от публикациите на движението съдържат пасажки, описани като обидни.

Не е необходимо да бъде установено дали може да бъде забранено на едно религиозно движение, поради опасностите, които то създава, да се позовава на правото на свобода на религията или дали асоциацията [жалбоподател] създава такива опасности. В действителност, страните са съгласни, че [асоциацията-жалбоподател] има право да се позове на правото на свобода на мнение. Що се отнася до условията, при които тази свобода може да бъде ограничена, както е предвидено в член 36 от Конституцията, дали има позоваване на член 15 или на член 16 от Конституцията не е особено важно (виж също член 9 § 2 и член 10 § 2 от ЕКПЧ). [Асоциацията-жалбоподателят] не твърди, че оспорваната мярка накарнява самата същност на неговата религиозна свобода, или че ограниченията на тази свобода, в конкретния случай, са по-строги. Напротив, [асоциацията-жалбоподател] се позовава на принципите на пропорционалност и обществен интерес, без значение на кое конституционно право има позоваване.

...

5.2 Според съдебната практика граждани нямат безусловно право на разширено използване на общественото пространство, особено когато начинът на рекламиране по обществена магистрала включва дейност с определен мащаб и продължителност и изключва всякаква подобна употреба от трети страни (Решение на Федералния съд, 128 I 295 точка 3с/аа стр. 300 и решенията, цитирани в него). Когато желае да предостави разрешение за разширена или частна употреба на публично пространство или когато контролира условията, при които се използва дадено разрешително, при съпоставянето на засегнатите интереси, държавата все пак трябва да има предвид материално-правното

съдържание на правото на свободата на изразяване (Решение на Федералния съд Ia 100 392, точка 5 стр. 402).

5.3 В настоящия случай основанията, посочени от кантоналният съд за потвърждаване на отказа на администрацията на град Нюшател са свързани със зачитането на морала и швейцарския правен ред. Административният съд е счел, че е необходимо да се вземе под внимание не само съдържанието на плаката, но и идеите, разпространявани от Раелското движение, както и произведенията и уебсайтове, до които предлага достъп уебсайта на движението. Така три различни критики са отправени към асоциацията [жалбоподател]. На първо място, уебсайтът на асоциацията [жалбоподател] съдържа линк към този на Clonaid, чрез който тази фирма предлага на широката публика специфични услуги, свързани с клонирането и на който е обявила, в началото на 2003 г., раждането на клонирани бебета. Клонирането е забранено съгласно швейцарското право на основание член 119 от Конституцията и Закона за медицински подпомаганата репродукция (RS 814.90). На второ място, административният съд се е позовал на решение на районния съд в Ла Сарин, в което е споменато за възможно сексуално насилие над деца. Освен това множество членове на движението са разследвани от полицията заради сексуалните си практики. На трето място, прокламирането на „гениокрацията“, доктрина, според която властта трябва да бъде поверена на най-интелигентните хора, и критиката, насочена към съвременните демокрации, може да подронят обществения ред, безопасността и морала.

5.4 [Асоциацията-жалбоподател] на тази фаза от производството вече не оспорва наличието на достатъчно правно основание, а именно, в този случай, член 19 от Правилника. Общинският подзаконов нормативен акт предлага същите гаранции - по отношение на демократичната легитимност - като един кантонален закон и по този начин представлява достатъчно правно основание (Решение 1P.293/2004 от 31 май 2005 г., точка 4.3, Решение на Федералния съд 131 I xxx; Решение на Федералния съд 122 I 305, точка 5а, стр. 312; 120 Ia 265, точка 2а, стр. 266-267 и цитираната там практика). [Асоциацията-жалбоподател] обаче се позовава на принципа на обществения интерес и критикува органите-ответници заради това, че са излезли извън съдържанието на плаката и са дали оценка на дейността на асоциацията [жалбоподател]. Асоциацията твърди, че ако по принцип се е занимавала с дейности, които са неморални или нарушават обществения ред, тя е щяла да бъде разпусната от съда по силата на член 78 от Гражданския кодекс. Щом не е било взето решение за това, не може да ѝ бъде забранено да прокламира своята философия и възгледите си за света.

5.5 Самият плакат не съдържа нищо, нито в текста, нито в илюстрациите, което да е незаконно или да е оскърбително за широката общественост. Над централната скица, представяща извънземни, се появява текстът: „Послание от извънземни“, без никакво обяснение. По-долу с по-тъмен шрифт са посочени уебсайтът и телефонният номер на асоциацията [жалбоподател]. Фразата „Науката най-после замества религията“ наистина може да бъде оскърбителна за религиозните вявания на определени лица, но тя е само израз на доктрината на движението и не може да бъде счетена за особено провокативна.

Така плакатът като цяло може да бъде възприет като покана към обществеността да посети уебсайта на асоциацията [жалбоподател] или да се свърже с нея по телефона. Изправен пред такава реклама, органът трябва да разгледа не само дали посланието на рекламата като такава е приемливо, но и

дали това е така и относно нейното съдържание. Поради това е основателно да се провери дали въпросният уебсайт може да съдържа информация, данни или линкове, които биха могли да бъдат оскърбителни за определени лица или да са в нарушение на закона.

Освен това, противно на твърдението на асоциацията [жалбоподател], една асоциация може да бъде критикувана за мнения или дейности, които, без да представляват основания за разтурване по смисъла на член 78 от Гражданския кодекс, все пак оправдават ограничение върху рекламата.

5.5.1 По отношение на клонирането не мнението, изразено от асоциацията [жалбоподател] в подкрепа на тази практика (особено това в книгата „*Да - на клонирането на хора*“, публикувана през 2001 г. и достъпна чрез уебсайта на [асоциацията-жалбоподател], бива санкционирано, а връзката с компанията Clonaid, създадена от самата асоциация, която предлага различни практически услуги в тази област срещу заплащане. Така, противно на твърденията на [асоциацията-жалбоподател], тук става въпрос не просто за изразяване на мнение в полза на клонирането, защитено от член 16 от Конституцията, а за практикуване на тази дейност, в нарушение на забраната на член 119 § 2 (а) от Конституцията. Тази разпоредба, приета през 1992 г. от по-голямата част от населението на швейцарските кантони (под формата на член 24 *novies* (а) от Конституцията), попада по-специално в рамките на политиката на защита на човешкото достойнство, в съответствие с широкоприетото в тази страна разбиране за него (FF 1996 III 278, виж също и отговора на Федералния съвет на въпрос на Р. Гонсет (R. Gonseth) от 9 юни 1997 г.). [Асоциацията-жалбоподател] не оспорва незаконосъобразността на клонирането на хора, особено ако то се извършва с търговска цел (член 36 от Закона за медицински подпомогнатата репродукция; член 119 § 2 (е) от Конституцията). Нито пък може да оспори факта, че линкът към интернет страницата на Clonaid допринася за пропагандирането на незаконна дейност, и отива по-далеч от простото изразяване на мнение. По този първи аргумент, който е достатъчен, за да бъде оставено в сила обжалваното решение, [асоциацията-жалбоподател] не е представила никакви действително относими доводи по смисъла на член 90 § 1 (b) от Закона за организация на съдилищата.

5.5.2 На 15 октомври 2003 г. Междукантоналният информационен център за вярванията е предоставил информация за Раелското движение. Тази информация показва, че - наред с другото - движението очевидно има и политическа цел. Като яростно атакува демокрациите, които нарича „медиокрации“, то защитава идеята за „гениокрация“, политически модел, основан на степента на интелигентност на лицата. Световното правителство ще се състои от гении, които се избират от лица със степен на интелигентност 10% по-висока от средната. Вярно е, че „гениокрацията“ е представена като утопия, а не като истински политически проект; противно на заключението на административния съд, не изглежда вероятно тази доктрина да накърни обществената ред или безопасността.

...

Въпреки това, с изключение на факта, че тази доктрина изглежда до голяма степен повлияна от евгениката, тя явно е в състояние да накърни демократичните и антидискриминационни убеждения, които са в основата на върховенството на закона (виж по-специално формулировката на преамбюла на

Федералната Конституция от 18 април 1999 г., както и член 8 от Конституцията, касаещ равенството и забраната за дискриминация).

5.5.3 На последно място, според обжалваното съдебно решение не може да се счита, че Раелското движение пропагандира педофилия. Въпреки това, множество негови членове очевидно са разследвани от полицията заради своите сексуални практики. Според решение, постановено на 28 ноември 1997 г. от районния съд в Ла Сарин, касаещо правото на отговор по искане на швейцарското Раелско движение, изказванията на Раел в трудовете му може да подтикнат някои възрастни да извършват сексуално насилие над деца. В решението са цитирани откъси от творби на Раел, които могат да бъдат изтеглени от интернет страницата на асоциацията [жалбоподател], съгласно които сексуалното образование на децата не трябва да бъде само теоретично, но трябва да включва и сетивно образование, целящо да им покаже как да изпитат удоволствие от него. В това решение още е посочено, че независимо от последвалото опровержение по този въпрос, някои статии, публикувани в тримесечния бюлетин *Apocalypse*, описват детето като „привилегирован сексуален обект“. На последно място се посочва, че един привърженик и един член на Раелското движение са били осъдени от съда във Воклюз на пет години лишаване от свобода за сексуално нападение над дванадесет-годишно момиче. Това решението е било оставено в сила на 13 февруари 1998 г. от кантоналния съд във Фрибург. Обикновена жалба и публично-правна жалба на Раелското движение са били отхвърлени на 24 август 1998 г. от Федералния съд, който е взел предвид по-специално съмнителни писания на основателя на движението или на негови членове (решения 5P.172/1998 г. и 5C.104/1998 г.).

Освен това преписката съдържа различни документи за наказателни производства, образувани срещу членове на [асоциацията-жалбоподател] за сексуално насилие. Съдебно решение от 24 януари 2002 г. на апелативния съд в Лион ясно показва, че водачите на движението са извършили сексуално насилие над непълнолетни. Така се счита, че водачите на движението са пропагандирали „широка сексуална свобода, силно насърчавайки извършването на сексуални действия“, по този начин те са покварили тийнейджъри, чрез предполагаеми философски изказвания, чрез все по-специфично сексуално галене и чрез все по-силно подтикване към задоволяване на „сексуалните им нужди и фантазии с млади момичета, които току-що са били навършили петнадесет години, и които много бързо са сменяли партньорите си“.

Фактът, че въпросната статия датира от 1980-те години и че не е имало осъждане в Швейцария не означава, че членове на асоциацията [жалбоподател] не са участвали в действия, водещи до наказателни санкции. Асоциацията [жалбоподател] не оспорва факта, че някои откъси от книгите, достъпни чрез интернет страницата ѝ, може да подтикнат възрастни към злоупотреба с деца. По този въпрос доводите на [асоциацията-жалбоподател] също не отговарят на мотивите, изложени в обжалваното решение. Тъй като наистина са били доказани насилнически действия от страна на някои членове на Раелското движение, аргументът, че официалната доктрина на движението силно осъжда педофилията не е от решаващо значение.

5.6 Предвид гореизложеното, отказът, издаден на [асоциацията-жалбоподател], изглежда обоснован от достатъчно причини от обществен интерес, тъй като е необходимо да се предотвратява извършването на действия, представляващи престъпления съгласно швейцарското законодателство

(репродуктивно клониране и сексуални действия с деца). Освен това, някои откъси от произведенията, достъпни чрез уебсайта [на асоциацията-жалбоподател] (по-специално относно „сетивното просветляване“ на децата, и „гениокрацията“) биха могли да се окажат сериозно оскърбителни за читателите.

5.7 Асоциацията [жалбоподател] се позовава на принципа на пропорционалност. Тя изтъква, че самият плакат не съдържа нищо, което да е в противоречие с обществения ред, и твърди, че мярката не е подходяща предвид преследваната цел.

5.7.1 В съответствие с член 36 § 3 от Конституцията всяко ограничение на основно право трябва да бъде пропорционално на преследваната цел. То трябва да бъде подходящо за постигането на тази цел и вредите върху частни интереси трябва да бъдат сведени до минимум (Решение на Федералния съд 125 474 I, точка 3, стр. 482, както и цитатите там).

5.7.2 В настоящия случай общественият интерес не се състои само в ограничаването на публичността на уебсайта на асоциацията [жалбоподател], с оглед гореизложените резерви относно обществения ред и морала, а дори е още по-важно да се гарантира, че държавата не подкрепя такава публичност чрез предоставянето на обществено пространство за реклама, което може да доведе до извода, че тя подкрепя или толерира въпросното мнение или поведение. От тази гледна точка забраната на плакатите е подходяща за постигането на преследваната цел. Освен това, оспорваната от [асоциацията-жалбоподател] мярка се ограничава само до излагането на плакати на обществени места. Асоциацията [жалбоподател] остава свободна да изразява своите убеждения посредством много други средства за комуникация, с които разполага (виж решението *Murphy* от 10 юли 2003 г., ECHR 2003 -IX, стр. 33, § 74).

5.7.3 Асоциацията [жалбоподател] е на мнение, че органът е трябвало да й препоръча да промени плаката, за да направи съдържанието му приемливо. При все това, въпреки че е била наясно с възраженията срещу нейната кампания с плакати, самата асоциация [жалбоподател] никога не е предложила версия на плаката, която да бъде разрешена. Административният съд, от своя страна, е счел, че плакатът трябва да бъде забранен, дори и на него да не е посочен уебсайтът, но този извод изглежда съмнителен; със сигурност обаче непосочването на въпросния адрес би лишило плакатната кампания от нейния обект, който, както беше доказано, всъщност е бил рекламирането на самия сайт. Поради това е трудно да се прецени какво разбираемо значение би имал плакатът без споменаването на уебсайта и на телефонния номер.

5.7.4 Следователно оспорваната мярка е в съответствие с принципа на пропорционалност във всичките му аспекти. По същите причини тя представлява ограничение, което е необходимо „в едно демократично общество“, по-специално за защита на морала по смисъла на член 9 § 2 и член 10 § 2 от ЕКПЧ.

С. Кампанията с плакати на асоциацията-жалбоподател в други градове в Швейцария

22. Поставянето на плакати с дизайн, подобен на този в настоящото дело – също, съдържащи уебсайт адреса на Раелското движение и телефонен номер, но с различен текст, а именно „Истинското лице на Бог“ – е било разрешено през декември 1999 г. в редица швейцарски градове, сред които Цюрих и Лозана. Между 2004 г. и 2006 г. асоциацията-жалбоподател също така е имала възможност да проведе други кампании с плакати с друг дизайн – върху някои от които е бил посочен уебсайтът на Раелското движение – в различни швейцарски градове, сред които не е Нюшател. През октомври 2004 г. обаче градският съвет на Делемон е отказал да разреши поставянето от асоциацията-жалбоподател на плакат с думите „Бог не съществува“.

II. ПРИЛОЖИМО ПРАВО И ПРАКТИКА

A. Вътрешно право

1. Конституция

23. Член 119 от Федералната конституция от 18 април 1999 г. се отнася до репродуктивната медицина и генните технологии с човешки същества. Тази разпоредба гласи, както следва:

„Човешките същества трябва да бъдат защитени от злоупотреби от страна на репродуктивната медицина и генните технологии.

В Конфедерацията се приемат закони за използването на човешки репродуктивен и генетичен материал. Така тя гарантира защитата на човешкото достойнство, неприкосновеността на личния живот и семейството и се придържа по-специално към следните принципи:

(а) Всички форми на клониране и намеса в генетичния материал на човешките репродуктивни клетки и ембриони са незаконни.

(b) Нечовешки репродуктивен и генетичен материал не може да бъде нито въвеждан, нито смесван с човешки репродуктивен материал.

(c) Методи за медицински подпомогната репродукция може да се използват, само ако безплодие или риск от предаване на сериозно заболяване не могат да бъдат преодоляни по друг начин, но не и с цел зачеване на дете със специфични характеристики или за изследователски цели; оплождане на човешки яйцеклетки извън тялото на жената е позволено само при условията, определени от закона; не могат да бъдат развити в ембриони извън тялото на жената по-голям брой човешки яйцеклетки, отколкото толкова, колкото могат да бъдат имплантирани веднага.

(d) Дарението на ембриони и всички форми на сурогатно майчинство са незаконни.

(e) Търгуването с човешки репродуктивен материал и продукти, получени от ембриони, е забранено.

(e) Генетичен материал на дадено лице може да бъде анализиран, каталогизиран или оповестен публично само със съгласието на засегнатото лице или ако законът предвижда това.

(g) Всеки има право на достъп до данни за произхода си.“

24. В отговор от 21 май 2003 г. на въпрос на член на Швейцарския национален съвет, който е попитал дали не трябва да се вземат мерки срещу Раелското движение по параграф (a) от този член, Федералният съвет е заявил:

„Тъй като в Швейцария Раелското движение просто призовава за обществено признаване на техники за клониране - или за вдигане на забраната за клониране - неговата дейност попада в свободата на изразяване на мнение ...“

2. Административен правилник на Нюшател

25. В Нюшател, както и в други швейцарски общини, управлението на плакати, намиращи се на публични места, е поверено на частна фирма. Общинският съвет е предоставил концесия на такава фирма за тази цел в съответствие с Административния правилник от 17 януари 2000 г., относимите разпоредби от който гласят както следва:

Член 18

„1. Инсталирането на билбордове и рекламни пана върху публични площи, както и в частни имоти, видими от публичните площи, подлежи на разрешителен режим.

2. Такова разрешение се дава, само ако са изпълнени условията на териториално-селищното устройство и условията за безопасност.“

Член 19

„1. Полицията може да забрани плакати, които са незаконни или неморални.

2. Забранява се поставянето на плакати извън местата, определени за това.“

Член 20

„Общинският съвет може да предостави изключителни права по отношение на плакати, поставени на територията на общината.“

В. Международно право

26. Конвенцията за защита на правата на човека и на човешкото достойнството във връзка с прилагането на постиженията на биологията и медицината, известна също като „Конвенцията за правата на човека и биомедицината“, открита за подписване на 4 април 1997 г. в Овиедо („Конвенцията от Овиедо“), е влязла в сила на 1 декември 1999 г. Тя се прилага към Швейцария от 1 ноември 2008 г.

27. Допълнителният протокол към Конвенцията от Овиедо, открит за подписване на 12 януари 1998 г. в Париж, е влязъл в сила на 1 май 2006 г. и е приложим към Швейцария от 1 март 2010 г. Той забранява „всяка интервенция, имаща за цел да създаде човешко същество, генетически идентично с друго човешко същество, независимо дали то е живо или е мъртво“.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

28. Асоциацията-жалбоподател твърди, че мерките, предприети от швейцарските власти във връзка със забраната за разпространяване на плакатите на асоциацията, са нарушили правото ѝ на изразяване, гарантирано от член 10 от Конвенцията. Тази разпоредба предвижда следното:

„1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници...

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.“

A. Предварително възражение на правителството

29. В своите писмени и устни становища пред голямата камера правителството иска от Съда да обяви жалбата за недопустима като

явно необоснована. Според правителството Съдът може да обяви за явно необоснована жалба, която е била разгледана по същество от компетентните национални органи в производства, които отговарят на всички условия за справедливост и не са били произволни. Правителството подчертава, че в такъв случай Съдът не трябва да заменя със своята собствената преценка на фактите тази на многобройните национални органи, които са постановили решения по време на въпросното производство.

30. Съдът подчертава, че в контекста на член 43 § 3 от Конвенцията „делото“, отнесено пред голямата камара, обхваща всички аспекти на жалбата, които са били обявени за допустими от камарата (виж, наред с други източници, *K. and T. срещу Финландия* [ГК], no. 25702/94, § 141, ECHR 2001-VII). Независимо от това, дори и след решението на камарата да обяви жалбата за допустима, голямата камара може също да разгледа, когато това е необходимо, въпроси, свързани с допустимостта на жалбата, например по силата на член 35 § 4 *in fine* от Конвенцията, който дава право на Съда да „отхвърли всяка жалба, която счете за недопустима ... на всеки етап от производството“, или когато тези въпроси са били присъединени към въпросите по съществуващото на жалбата или когато те поради някаква друга причина са от значение при разглеждането на въпросите по съществуващото на жалбата (виж *K. and T. срещу Финландия*, цитирано по-горе, § 141, и *Perna срещу Италия* [ГК], no. 48898/99, §§ 23-24, ECHR 2003-V).

31. В настоящия случай голямата камара посочва, че в своето решение камарата е приела, че жалбата не е „явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията“ (виж параграф 22 от решението на камарата). Тя не вижда причина да се отклони от това заключение, особено предвид факта, че въпросите, повдигнати от правителството в тази връзка се отнасят по-скоро до съществуващото на жалбата.

32. Следователно Съдът отхвърля предварителното възражение на правителството.

В. Съответствие с член 10 от Конвенцията

1. Решението на камарата

33. В решението си от 13 януари 2011 г. камарата първо е установила, че забраната на въпросните плакати представлява намеса в свободата на изразяване на асоциацията-жалбоподател. Според камарата това ограничение е предвидено от закона и преследва легитимните цели: предотвратяване на престъпления, защита на здравето и морала и защита на правата на другите. Що се отнася до необходимостта на намесата, камарата, след като е отбелязала, че се

сблъсква за първи път с въпроса дали националните власти следва да позволят на асоциация да разпространява своите идеи чрез плакатна кампания, като ѝ предоставят публично пространство за тази цел, е подчертала, че макар да няма спор, че въпросният плакат не съдържа нищо незаконно или шокиращо, нито в неговия текст, нито в илюстрациите му, на него е бил посочен уебсайтът на асоциацията-жалбоподател. Като се има предвид общия контекст на плаката, и по-специално на идеите, разпространявани чрез сайта и линковете от този сайт към други сайтове, камарата е посочила, че това модерно средство за разпространяване на информация и фактът, че то е достъпно за всички, включително и за малолетни, увеличава въздействието на плакатната кампания. Отбелязвайки, че швейцарските съдилища внимателно са обосновали своите решения и вземайки предвид ограничения обхват на оспорваната забрана, който не се разпростира до забрана на самата асоциация или на нейната интернет страница, камарата е приела, че компетентните органи не са прекрачили широката свобода на преценка, която им е предоставена по отношение на регулирането на разширеното използване на публичното пространство. Така камарата е решила, че няма нарушение на член 10 от Конвенцията.

2. Становища на страните и на третата встъпила страна

(а) Асоциацията-жалбоподател

34. Асоциацията-жалбоподател подчертава от самото начало, че като е приела, че Швейцария има толкова широка свобода на преценка при регулирането на разширеното използване на публичното пространство, камарата е утвърдила дискреционна политика от страна на съответните органи. Така ще е достатъчно администрацията на един град или държавата да каже, че не желае името ѝ да се свързва с определени подкрепени от малцина, но все пак законни идеи, за да оправдае систематичен отказ и непрекъснато да се противопоставя на изразяването на тези идеи в общественото. В тази връзка асоциацията-жалбоподател се позовава на позицията, приета от Съда по делото *Women On Waves and Others срещу Португалия* (no. 31276/05, 3 февруари 2009 г.), в което Съдът е разкритикувал забраната за разпространение на идеи, противоречащи на тези на мнозинството. По същия начин, с решение от 22 февруари 2011 г. (no. 1 BvR 699/06) германският Конституционен съд е отхвърлил аргумента, че забраната за разпространение на територията на летище на брошури, критикуващи политиката на депортиране, е обоснована от необходимостта да се поддържа приятна атмосфера. Този съд също така е заявил, че не може да приеме забрани, целящи да попречат на изразяването на мнение, което не се споделя от властите.

35. Асоциацията-жалбоподател потвърждава, че тя е асоциация, законно учредена съгласно швейцарското законодателство, и че срещу нея никога не са били предприемани наказателни санкции или каквито и да било други мерки за забраняването ѝ. Според нея, тъй като не се оспорва, че въпросният плакат сам по себе си не съдържа нищо незаконно или че не би могъл да оскърби обществеността, причината за забраната произтича от факта, че на плаката е посочен сайтът на Раелското движение и по този начин се прави връзка с идеите, изразени на този сайт. Асоциацията-жалбоподател твърди, че се е оказала в ситуация, при която ѝ е било попречено да разпространява идеите си чрез плакати с мотива, че съществуват други средства за комуникация, които може да използва, по-специално интернет, но когато е изписала уебсайт адреса си на плакат, ѝ е било забранено да прави това под претекст, че това създава връзка с нейните идеи, за които се твърди, че са опасни за обществото. Според асоциацията-жалбоподател подходът, възприет от швейцарските власти и одобрен от камарата, е равносителен на прекалено усложняване или дори на възпрепятстване на рекламата за разпространение на идеите на асоциацията.

36. Що се отнася до идеите, за които швейцарските власти и камарата са установили, че могат да обосноват забраната на плаката, асоциацията-жалбоподател отново подчертава, че няма нищо незаконно в изразяването на мнение в подкрепа на клонирането или на „гениокрацията“. Тя изтъква, че макар да изразява мнение в полза на клонирането, тя никога не е участвала в терапевтични или експериментални действия, свързани с клонирането на хора. По отношение на концепцията за „гениокрация“, тя заявява, че намесата в правата ѝ е още по-сериозна, тъй като нито оспорваният плакат, нито уебсайтът на Раелското движение споменават тази концепция. Асоциацията-жалбоподател обяснява, че тази концепция се съдържа в книга, която се рекламира на сайта на асоциацията и която съдържа философски мнения, с които всеки е свободен да се съгласи или да не се съгласи.

37. Що се отнася до твърденията, че идеите на Раелското движение са довели до сексуално насилие, асоциацията-жалбоподател твърди, че не се е налагало нито един полицейски или съдебен орган да трябва да се занимава със случаи на педофилия или сексуално насилие, по някакъв начин свързани с движението или с някои от членовете му. Напротив, тя заявява, че винаги, без колебание, е изключвала всеки член, срещу когото е имало дори и най-малкото подозрение за поведение, противно на закона за защита на непълнолетните.

38. Асоциацията-жалбоподател заключава, че не е имало належаща нужда плакатът да бъде забранен, само защото на него е посочен уебсайт адрес. Като изтъква, че член 10 от Конвенцията също защитава

и формата, под която са предадени идеите (цитира *Thoma срещу Люксембург*, по. 38432/97, § 45, ECHR 2001-III), и като споделя особеното мнение на съдиите Rozakis и Vajić, според които свободата на преценка на властите е много по-тясна, когато става въпрос за негативни задължения (*Women On Waves and Others*, цитирано по-горе, § 40), асоциацията-жалбоподател твърди, че в настоящия случай има нарушение на член 10 от Конвенцията.

(b) Правителството

39. Правителството безрезервно се съгласява не само с основните принципи на свободата на изразяване, потвърдени от камарата, но и с приложението на тези принципи. Според него камарата правилно е съпоставила засегнатите интереси. То твърди, че трябва да бъдат взети предвид следните въпроси.

40. Що се отнася, първо, до предоставянето на публично пространство, правителството твърди, че лицата нямат безусловно право на разширено използване на това пространство, по-специално с рекламни цели, включващи дейност с определен мащаб и продължителност, и изключващи подобно използване на това пространство от трети страни. Като изтъква, че оспорваният плакат не е с политически характер, правителството е съгласно със заключенията на националните власти, особено с мнението, че е необходимо да се разгледа не само посланието на рекламната като такова, но и неговото съдържание, което включва и споменатия уебсайт. В тази връзка правителството споделя мотивите на камарата, че въздействието на въпросните плакати би се увеличило заради споменаването на уебстраницата на Раелското движение.

41. Що се отнася до обхвата на свободата на преценка, правителството подчертава, че идеите, разпространявани чрез различните публикации, до които може да се получи достъп чрез интернет страницата на Раелското движение, биха били оскърбителни за религиозните вярвания на определени лица, и че властите разполагат с широка свобода на преценка в тази област (то цитира *Murphy срещу Ирландия*, по. 44179/98, § 67, ECHR 2003-IX). В тази връзка правителството критикува особеното мнение, приложено към решението на камарата, смятайки, че в него се придава прекалено голямо значение на разликата между позитивни и негативни задължения при определянето на обхвата на свободата на преценка. Според правителството настоящият случай попада в категорията случаи, при които определянето на задължението като позитивно или негативно зависи от това как е формулиран въпросът: дали властите са упреквани за това, че са направили нещо или за това, че не са направили нещо. То признава, че положението би било различно, ако за разлика от положението в настоящия случай, достъпът до

публичното пространство не би бил подложен на никакви ограничения или разрешения.

42. Що се отнася до разглеждането на легитимните цели, преследвани от оспорваното ограничение, правителството е съгласно с анализа на камарата, който е одобрил доводите на четирите национални органа, които е трябвало да разгледат издадения от полицията отказ. По отношение на разбиранията на асоциацията-жалбоподател за „сетивно просветление“ на децата, правителството посочва различни производства, образувани срещу членове на Раелското движение за действия на сексуално насилие (съдът във Воклюз, апелативните съдилища в Лион и Колмар, съдия-следователя във Версай). Според него списъкът на тези решения силно подсказва, че някои откъси от публикации, достъпни чрез интернет страницата на движението може да подтикнат възрастните да извършат сексуално насилие над деца.

43. Относно въпроса за клонирането, правителството обръща внимание на връзката между асоциацията-жалбоподател и компанията Clonaid, създадена от Раел, която според правителството, предлага различни практически, платени услуги в областта на клонирането, практика, забранена от Федералната конституция и наказателното законодателство. Съществуването на линк към сайта на Clonaid допринася за насърчаване на незаконна дейност, като по този начин отива отвъд простото изразяване на мнение.

44. По отношение на „гениокрацията“, правителството изтъква, че без сама по себе си изрично да подронва обществения ред или сигурността, тази концепция може да бъде оскърбителна за демократичните и антидискриминационните разбирания, на които се основава принципът на правовата държава. То е съгласно с федералния съд, че макар „гениокрацията“ да може да се разглежда като утопия, а не като реален политически проект, тя изглежда вдъхновена до голяма степен от евгениката и противоречи на демократичните принципи.

45. На последно място правителството отбелязва, че обхватът на забраната е ограничен. Съгласявайки се с позицията на камарата в това отношение, то счита, че на асоциацията-жалбоподател не е било попречено да разпространява доктрината си чрез многобройните други средства за комуникация, с които разполага, включително интернет. Правителството подчертава в тази връзка, че никога не е ставало дума за забрана на сайта на Раелското движение или на самото движение. То счита обаче, че трябва да се прави разлика между целите на асоциацията, които могат да бъдат законни и средствата, използвани за постигането им, които от своя страна може да бъдат незаконни.

46. Поради всички тези причини правителството приканва голямата камара да потвърди решението на камарата и да реши, че няма нарушение на член 10.

(с) Третата встъпила страна

47. Организацията „Член 19“ приканва Съда да разгледа внимателно свободата на преценка, която трябва да бъде предоставена на държавите във връзка с ограничения на свободата на изразяване в случаи, свързани с разпространението на информация в Интернет. Според нея важноста на свободата на изразяване в интернет според международното право означава, че свободата на преценка на държавата в тази област трябва да бъде тясна. По отношение по-специално на въпроса за хиперлинкове към други сайтове, организацията „Член 19“ се позовава на сравнително-правни материали, касаещи съдебни решения в Обединеното кралство, Германия и САЩ, които показват по-специално, че мярка, изискваща премахване на линк без първо да е бил разгледан източникът на предполагаемото незаконно съдържание, винаги би била несъразмерна.

3. Преценката на Съда

(а) Общи принципи

48. Основните принципи относно свободата на изразяване са добре установени в практиката на Съда. В решението на камарата, в което се цитират делата *Stoll срещу Швейцария* ([ГК], по. 69698/01, § 101, ECHR 2007-V) и *Steel and Morris срещу Обединеното кралство* (по. 68416/01, § 87, ECHR 2005-II), тези принципи са възпроизведени, както следва (§ 49):

„(i) Свободата на словото е една от най-важните основи на демократичното общество и едно от главните условия за неговия напредък и за самоизявата на всяко лице. При спазване на параграф 2 от член 10, тя е приложима не само към „информация“ или „идеи“, които се възприемат добре, смятани са за безобидни или на тях се гледа с безразличие, но и към тези, които обиждат, шокират или смущават. Такива са изискванията на плурализма, толерантността и широтата на възгледите, без които няма „демократично общество“. Както е посочено в член 10, свободата на изразяване може да бъде подложена на изключения, които... обаче трябва да се тълкуват стриктно и нуждата от каквито и да било ограничения трябва да бъде убедително доказана...

(ii) Прилагателното „необходими“ по смисъла на член 10, § 2 предполага наличието на „належаща обществена нужда“. Договарящите държави имат известна свобода на преценка дали е налице такава нужда, но тя върви ръка за ръка с европейския надзор, обхващащ както законодателството, така и решенията по неговото прилагане, дори и тези, постановени от независим съд. Следователно Съдът разполага с правомощието да произнесе окончателното решение по въпроса дали дадено „ограничение“ е съвместимо със свободата на изразяване, защитено от член 10.

(iii) Задачата на Съда, при упражняването на неговите надзорни функции, не е да заеме мястото на компетентните национални органи, а по-скоро да преразгледа съгласно член 10 решенията, постановени от тях по силата на

техните правомощия за преценка. Това не означава, че надзорът е ограничен само до проверка дали съответната държава е упражнила правото си на преценка разумно, внимателно и добросъвестно; това, което Съдът трябва да направи, е да разгледа оспорваната намеса в светлината на делото като цяло и да прецени дали тя е била „пропорционална на преследваната легитимна цел“ и дали основанията, изтъкнати от националните органи за нейното оправдание, са „релевантни и достатъчни“...При тази преценка Съдът трябва да се убеди, че националните власти са приложили стандарти, които са в съответствие с принципите, заложи в член 10 и че те са се позовали на приемлива преценка на релевантните факти ...“

(b) Приложение на горепосочените принципи към настоящия случай

(i) Имало ли е намеса

49. Не се спори, че правото на свобода на изразяване на асоциацията-жалбоподател е било ограничено поради забраната на кампанията с плакати, която тя е искала да проведе. Пред голямата камара обаче страните спорят относно това дали това ограничение може да се разглежда от гледна точка на негативните или на позитивните задължения.

50. В тази връзка Съдът подчертава, че освен основното негативно задължение на държавата да се въздържа от всякаква намеса в правата, гарантирани от Конвенцията, „може да съществуват позитивни задължения, присъщи“ на тези права (виж *Marckx срещу Белгия*, 13 юни 1979 г., § 31, Series A no. 31). Границите между позитивни и негативни задължения на държавата по Конвенцията не се поддават на точно определение (виж *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) срещу Швейцария* (no. 2) [ГК], no. 32772/02, § 82, ECHR 2009); и в двата случая – независимо от това дали задълженията са позитивни или негативни – държавата разполага с известна свобода на преценка (виж, например, *Keegan срещу Ирландия*, 26 май 1994 г., §§ 51-52, Series A no. 290).

51. В настоящия случай Съдът счита, че не е необходимо да се разглежда въпросът дали член 10 налага позитивно задължение на швейцарските власти. Тъй като оспорваната забрана при всички случаи представлява намеса, тя не би била приемлива, ако не отговаря на изискванията на параграф 2 от същия член.

(ii) Оправдание на намесата

52. Подобна намеса в правото на асоциацията-жалбоподател на свобода на изразяване трябва да бъде „предвидена от закона“, да има една или повече легитимни цели в светлината на параграф 2 от член 10 и да бъде „необходима в едно демократично общество“.

53. Съдът отбелязва на първо място, че между страните не се спори, че въпросното ограничение е основано на член 19 от

Административния правилник на град Нюшател (виж параграф 25 по-горе).

54. Що се отнася до легитимните цели, преследвани от ограничението, правителството посочва, че то е целяло да предотврати престъпления, да защити и здравето и морала и правата на другите.

55. Също като камарата, голямата камара отбелязва, че асоциацията-жалбоподател не отрича, че въпросната мярка е била предприета в изпълнение на тези легитимни цели. Така голямата камара приема, че разглежданото ограничение преследва гореспоменатите легитимни цели.

56. От това следва, че основният въпрос, който трябва да бъде разгледан в настоящия случай е дали оспорената мярка е била необходима в едно демократично общество.

57. Както е отбелязала камарата, настоящото дело се отличава с това, че повдига въпроса дали националните власти са били длъжни да разрешат на асоциацията-жалбоподател да разпространява своите идеи чрез плакатна кампанията като ѝ предоставят определено обществено пространство за тази цел. В тази връзка Съдът отбелязва, че по две турски дела той е намерил нарушение заради забрана на плакати на политическа партия. Заключението на Съда по тези дела обаче се е основавало на факта, че разпоредбите, позволяващи такава забрана „не са подлежали на никакъв строг или ефективен съдебен контрол“ (виж *Tüzel срещу Турция*, по. 57225/00, § 15, 21 февруари 2006 г., и *Tüzel срещу Турция* (по. 2), по. 71459/01, § 16, 31 октомври 2006 г.).

58. Настоящото дело може също да се различи от делото *Appleby and Others срещу Обединеното кралство* (по. 44306/98, ECHR 2003-VI), което се отнася до използване на пространство, принадлежащо на частна фирма и от делото *Women On Waves*, отнасящо се до отказ за издаване на разрешение на кораб да влезе в териториалните води на дадена държава – пространство, което е „публично и открито по своята същност“ (цитирано по-горе, § 40). В конкретния случай не е имало обща забрана за разпространяване на определени идеи, а само забрана за използване на регулирани и контролирани съоръжения в публично пространство. Както е отбелязала камарата, подобно на швейцарския Федерален съд преди това, лицата не разполагат с безусловно или неограничено право на разширено използване на публичното пространство, особено по отношение на съоръжения, предназначени за реклами или информационни кампании (виж параграфи 14 и 51 от решението на камарата).

(а) Свобода на преценка

59. Съдът изтъква установената си практика, че по член 10 договарящите държави разполагат с определена свобода на преценка

по отношение на необходимостта от и степента на намеса в свободата на изразяване, защитена от този член (виж *Tammer срещу Естония*, no. 41205/98, § 60, ECHR 2001 - I).

60. Тази свобода на преценка обаче върви ръка за ръка с европейския надзор, който обхваща както законодателството, така и решенията относно неговото прилагане, дори и те да са били постановени от независим съд (виж *Karhuvaara and Italehti срещу Финландия*, no. 53678/00, § 38, ECHR 2004-X, и *Flinkkilä and Others срещу Финландия*, no. 25576/04, § 70, 6 април 2010 г.). При упражняването на неговите надзорни функции, задачата на Съда не е да заема мястото на националните съдилища, а по-скоро да преразгледа в светлината на делото като цяло, дали решенията, които те са взели по силата на своите правомощия за преценка са съвместими с разпоредбите на Конвенцията, на които страните са се позовали (виж *Axel Springer AG срещу Германия* [ГК], no. 39954/08, § 86, 7 февруари 2012 г.).

61. Обхватът на тази свобода на преценка варира в зависимост от редица фактори, сред които видът на въпросната реч е от особено значение. Докато по член 10 § 2 от Конвенцията има малка свобода по отношение на ограничения, свързани с политическата реч (виж *Ceylan срещу Турция* [ГК], no. 23556/94, § 34, ECHR 1999-IV), на договарящите държави е предоставена по-широка свобода на преценка при регулирането на свободата на изразяване по отношение на въпроси, които биха могли да оскърбят най-съкровени лични убеждения в областта на морала или, най-вече, на религията (виж *Murphy*, цитирано по-горе, § 67). По същия начин, държавите имат широка свобода на преценка при регулирането на реч, свързана с търговски въпроси или реклама (виж *markt intern Verlag GmbH and Klaus Beermann срещу Германия*, 20 ноември 1989 г., § 33, Series A no. 165 и *Casado Coca срещу Испания*, 24 февруари 1994 г., § 50, Series A no. 285-A).

62. В настоящия случай Съдът отбелязва, че може с основание да твърди, че въпросната плакатна кампания е целяла най-вече да привлече вниманието на обществеността към идеите и дейността на група с предполагаема религиозна конотация, разпространяваща послание, за което твърди, че е предадено от извънземни, като за тази цел посочва уебсайт адрес. Така на интернет страницата на асоциацията-жалбоподател само между другото се споменават социални или политически идеи. Съдът счита, че въпросната реч няма политически характер, тъй като основната цел на въпросния сайт е да привлича хора към каузата на асоциацията-жалбоподател, а не да се занимава с въпроси на политическия дебат в Швейцария. Макар речта на асоциацията-жалбоподател да попада извън рамките на търговската реклама – няма подтикване да бъде купен даден продукт – все пак тя е

по-близо до търговската реч, отколкото до политическата реч *per se*, тъй като има определена прозелитска функция. Ето защо свободата на преценка на държавата е по-широка.

63. В такива случаи по принцип, поради своя пряк и продължителен контакт с жизнените сили в държавите си, националните власти са в по-добра позиция от международния съдия да изразят мнение относно „необходимостта“ на „ограничение“ или „наказание“, предназначено да изпълни легитимните цели, които то преследва (виж *Müller and Others срещу Швейцария*, 24 май 1988 г., § 35, Series A no. 133).

64. Поради тази причина управлението на публичните билбордове в рамките на плакатни кампании, които не са строго политически може да варира от една държава в друга или дори от един регион в друг в рамките на една и съща държава, особено в държава, която е избрала федерален тип политическа организация. В тази връзка, следва да се посочи, че някои местни власти може да имат приемливи основания, за да изберат да не налагат ограничения в това отношение (виж *Handyside срещу Обединеното кралство*, 7 декември 1976 г., § 54, Series A no. 24). Съдът не може да се намесва в избора на националните и местните власти, които са по-близо до реалностите в своята държава, защото по този начин би пренебрегнал субсидиарния характер на системата на Конвенцията (виж *Дело „свързано с някои аспекти на законодателството в областта на използването на чужди езици в образованието в Белгия“* (реш. по същество) (*Case “relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium”*) (merits), 23 юли 1968 г., стр. 35, § 10, Series A no. 6).

65. Така разглеждането от страна на органите на местната власт на въпроса дали един плакат удовлетворява определени законови изисквания – за защитата на най-разнообразни интереси като, например, защитата на морала, безопасността на движението по пътищата и запазването на пейзажа – попада в свободата на преценка на държавите, тъй като властите имат известна дискреция при предоставянето на разрешения в тази област.

66. Предвид изложените по-горе съображения относно обхвата на свободата на преценка, Съдът намира, че само сериозни причини може да го накарат да замени със своята собствена преценка тази на националните власти.

(β) Причини, посочени от националните съдилища

67. Следователно Съдът трябва да разгледа посочените от властите причини за забраната на въпросната плакатна кампания, както и обхвата на тази забрана, за да се установи дали тези причини са били „относими“ и „достатъчни“ и така, предвид свободата на преценка, предоставена на националните власти, дали намесата е била пропорционална на преследваните легитимни цели и дали тя отговаря

на „належаща обществена нужда“. В тази връзка той отбелязва, че, за разлика от посочените по-горе случаи, в които Съдът е намерил нарушение по отношение на решения за забрана на плакатни кампании поради липсата на строг или ефективен съдебен контрол (виж *Tüzel*, цитирано по-горе, § 15, и *Tüzel (no. 2)*, цитирано по-горе, § 16), в настоящия случай не възниква въпрос относно ефективността на съдебния контрол, упражнен от националните съдилища.

68. Страните са обсъдили въпроса дали е подходящо за целите на разглеждането на необходимостта от оспорваната мярка да се вземе предвид, както това са направили националните съдилища, съдържанието на сайта на Раелското движение, чиито адрес е бил посочен върху въпросния плакат. Вземайки предвид принципа, че Конвенцията и Протоколите към нея трябва да се тълкуват в светлината на съвременните условия (виж *Tyrer срещу Обединеното кралство*, 25 април 1978 г., § 31, Series A no. 26, и *Vo срещу Франция* [ГК], no. 53924/00, § 82, ECHR 2004-VIII), камарата е приела, че сайтът трябва да бъде взет предвид, защото, тъй като той е достъпен за всички, включително и за непълнолетни, въздействието на плаката върху обществеността би се увеличило поради споменаването на уебсайта.

69. Съдът отново изтъква общия принцип, че оспорената намеса трябва да бъде разгледана в светлината на делото като цяло, за да се реши дали тя е „пропорционална на преследваната легитимна цел“ и дали причините, посочени от националните власти за нейното оправдаване, са „относими и достатъчни“ (виж параграф 48 по-горе). Той отбелязва, че оспорваният плакат недвусмислено цели да привлече вниманието към сайта: адресът на този сайт е изписан с по-тъмен шрифт над мотото „Послание от извънземните“ (виж параграф 14 по-горе). Ето защо би било нелогично Съдът да разгледа само плаката, необходимо е той да разгледа и съдържанието на въпросния уебсайт, както това са направили и националните съдилища.

70. Що се отнася до причините като такива, Съдът отбелязва на първо място, както това е направила и камарата, че петте национални органа, които са разгледали делото (полицейската администрация, общинският съвет, Дирекцията за управление на региона Нюшател, административният съд и Федералният съд), са дали подробни мотиви за решенията си, в които са обяснили защо смятат, че не е уместно да бъде разрешена плакатната кампания. Федералният съд, който е най-висшият национален съд, се е позовал по-специално на член 10 от Конвенцията и на практиката на Съда в това отношение и е разгледал пропорционалността на оспорената мярка.

71. За да реши, че отказът да бъде разрешена въпросната кампания е оправдан, Федералният съд последователно е разгледал всяко едно от изтъкнатите от по-долните съдилища основания за този отказ, а

именно подкрепата за клонирането на хора, пропагандирането на „гениокрацията“ и възможността литературата и идеите на Раелското движение да доведат до сексуално насилие с деца от страна на членове на движението.

72. Макар някои от тези причини, взети поотделно, да може да не са достатъчни, за да оправдаят оспорвания отказ, Съдът счита, че националните власти са имали право да решат, предвид всички обстоятелства по делото, че е наложително въпросната кампания да бъде забранена, за да бъдат защитени здравето и морала и правата на другите, както и за да бъде предотвратено престъпление. Камарата, поспециално, е решила следното (параграфи 55-57 от решението):

„55. ... На първо място, интернет страницата на сдружението съдържа линк към тази на Clonaid, чрез която тази компания е предлагала на широката общественост конкретни услуги, свързани с клонирането, и на която тя е обявила, в началото на 2003 г., раждането на клонирани бебета. На второ място, административният съд посочва решение на районния съд в Ла Сарин, в което се споменава за възможно сексуално насилие над непълнолетни. На трето място, пропагандата в полза на „гениокрацията“, а именно доктрината, според която властта трябва да бъде поверена на хората с най-висока степен на интелигентност, и произтичащата от това критика към съвременните демокрации, е в състояние да застраши обществения ред, безопасността и морала.

56. Съдът смята, че обвиненията на националните власти срещу някои членове на асоциацията-жалбоподател във връзка с техните сексуални практики с непълнолетни, са особено притеснителни... Вярно е, че по принцип не е от компетентността на Съда да преразглежда фактите, установени от националните органи или правилното прилагане на националното законодателство, поради което от него не се изисква да установи дали обвиненията на властите са доказани. Съдът обаче е на мнение, че предвид обстоятелствата в настоящия случай, властите са имали основателни причини да считат, че исканото от асоциацията-жалбоподател разрешение трябва да бъде отказано.

57. Подобни съображения се налагат и по отношение на въпроса за клонирането. Съдът отбелязва, че националните власти може добросъвестно да са сметнали за необходимо за защитата на здравето и морала и за предотвратяването на престъпления, да бъде забранена рекламната кампания с плакати, предвид факта, че на сайта на асоциацията-жалбоподател е съществувал линк към сайта на Clonaid, компания, създадена от самата асоциация-жалбоподател... Освен това, както самата асоциация признава, тя подкрепя клонирането, дейност, която е изрично забранена от член 119, параграф 2 (а) от Федералната конституция ...“

Голямата камара не вижда никаква причина да се отклони от заключенията на камарата в това отношение. Следователно, Съдът намира, че опасенията, изразени от националните власти са се базирали на основателни и достатъчни причини.

72. На последно място, камарата е счела, че оспорваната мярка в крайна сметка е ограничена по обхват, тъй като асоциацията-

жалбоподател остава свободна „да изразява своите убеждения чрез множеството други средства за комуникация, с които разполага“, камарата също е изтъкнала, че „никога не е ставало въпрос за забраняване на самата асоциация-жалбоподател или на сайта ѝ“ (виж параграф 58 от решението на камарата).

73. Асоциацията-жалбоподател твърди, че това становище на камарата е противоречиво и е равносилно на прекалено усложняване на разпространението на идеите ѝ, тъй като ѝ е било забранено да разпространява идеите си чрез плакати с мотива, че има уебсайт, но когато е изписала уебсайт адреса си на плакат, този плакат е бил забранен под претекст, че това създава връзка с нейните идеи, за които се твърди, че са опасни за обществото.

74. Според Съда обаче такова противоречие не е очевидно. Също като правителството, той смята, че трябва да се прави разлика между целта на асоциацията и средствата, които тя използва, за да постигне тази цел. Поради това в настоящия случай вероятно би било непропорционално да се забрани самата асоциация или интернет страницата ѝ въз основа на гореспоменатите фактори (виж, в тази връзка, *Association Rhino and Others срещу Швейцария*, по. 48848/07, §§ 66-67, 11 октомври 2011 г.). Така стесняването на обхвата на оспорваното ограничение до излагане на плакати на обществени места е представлявало начин, гарантиращ минимално увреждане на правата на асоциацията-жалбоподател. В тази връзка Съдът подчертава, че когато решат да ограничат основни права, властите са длъжни да изберат начин, който засяга в най-малка степен въпросните права (виж *Women On Waves*, цитирано по-горе, § 41). Предвид факта, че асоциацията-жалбоподател може да продължи да разпространява своите идеи чрез интернет страницата си и чрез други средства, с които разполага, като например да раздава брошури на улицата или да ги пуска в пощенските кутии, не може да се каже, че оспорваната мярка е била непропорционална.

(с) Заключение

75. Съдът заключава, че националните власти не са надхвърлили широката свобода на преценка, с която разполагат в настоящия случай, и че мотивите, които са посочили, за да оправдаят своите решения, са „релевантни и достатъчни“ и са задоволявали „належаща обществена нужда“. Съдът, следователно не вижда никаква сериозна причина да замени със своята собствена преценка тази на Федералния съд, който е разгледал въпроса внимателно и в съответствие с принципите, установени в практиката на Съда.

76. Следователно, няма нарушение на член 10 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 9 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

77. В подкрепа на твърденията си асоциацията-жалбоподател се позовава също и на член 9 от Конвенцията, заявявайки че оспорваната забраната е нарушила правото ѝ на свобода на религията.

78. В решението си камарата е приела, че не е необходимо да разглежда отделно оплакването по член 9 (виж параграф 61 от решението на камарата).

79. Съдът е на мнение, че няма причина да се отклони от подхода на камарата по този въпрос. Следователно той заключава, че не е необходимо да разглежда дали член 9 от Конвенцията е приложим към оспорваната забрана и, ако това е така, дали има нарушение на тази разпоредба.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ

1. *Отхвърли*, единодушно, предварителното възражение на правителството;
2. *Реши*, с девет на осем гласа, че няма нарушение на член 10 от Конвенцията;
3. *Реши*, единодушно, че не е необходимо да разглежда оплакването по член 9 от Конвенцията.

Изготвено на английски и френски език и произнесено на публично заседание в сградата на правата на човека в Страсбург на 13 юли 2012 г.

Michael O'Boyle
Заместник-секретар

Nicolas Bratza
Председател

В съответствие с член 45 § 2 от Конвенцията и член 74 § 2 от Правилника на Съда, към решението са приложени следните особени мнения:

- (a) особено мнение на съдия Bratza;
- (b) съвместно особено мнение на съдии Tulkens, Sajó, Lazarova Trajkovska, Bianku, Power-Forde, Vučinić and Yudkivska;

(c) съвместно особено мнение на съдии Sajó, Lazarova Trajkovska and Vučinić ;

(d) особено мнение на съдия Pinto de Albuquerque.

Особените мнения не са преведени на български език, но съществуват на английски и/или на френски в официалната версия/версии на решението, която може да бъде намерена в базата данни с практиката на Европейския съд по правата на човека HUDOC.

© Съвет на Европа/Европейски съд по правата на човека, 2013 г.

Официалните езици на Европейския съд по правата на човека са английски и френски. Този превод не обвързва Съда и Съдът не поема никаква отговорност за качеството му. Той може да бъде свален от базата данни с практиката на Европейския съд по правата на човека HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) или от всяка друга база данни, на която Съдът го е предоставил. Той може да бъде възпроизвеждан за нетърговски цели, при условие че е цитирано пълното заглавие на делото и посочената по-горе информация за авторските права. В случай че възнамерявате да използвате за търговски цели която и да било част от този превод, моля свържете се с publishing@echr.coe.int

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.

